

Efectele insolvenței în planul securității umane și al siguranței naționale în România

Partea a II- a – Particularități

Mădălina GRIGOROVICI

Masterand în cadrul programului *International Human Rights Law*,
Faculty of Law, Lund University, Suedia
madalina.grigorovici@yahoo.com

Abstract

This article aims to prove the complex connection between insolvency and human security and the way this relation affects national security. Considering the overall economics' implication in security and the preliminary clarification of the concepts in question presented in the first part of the article, in this second part we gradually reveal the correspondence between different governmental policies concerning insolvency and their influence on individuals, human security and national security. After presenting the actual state of human security in Romania, the article ends by establishing the Romanian Intelligence Service's role in protecting national security through human security.

Keywords: human security, insolvency law, national security, international security, human development, human rights, economic environment, governamental policy, unemployment rate, national interests, intelligence.

1. Corelarea legislației insolvenței cu interesele naționale

1.1. Teorii fundamentale în proiectarea legislației insolvenței

În materie de proiectare și implementare a procedurii insolvenței, se remarcă o serie de teorii fundamentale în insolvență. Când se confruntă cu o afacere cu probleme financiare, părțile trebuie să analizeze dacă este posibil ca afacerea să devină profitabilă și să acționeze în consecință: afacerile care nu au potențial de profit vor fi lichidate, iar cele care au șanse de redresare

vor fi reorganizate. În particular, o asemenea abordare trebuie să fie în acord cu interesele părților. La o scară mai largă, legea trebuie să reflecte politicile sociale pe care un stat națiune dorește să le promoveze. De exemplu, dacă un stat națiune dorește să protejeze locurile de muncă pentru angajați cât mai bine cu putință, legile trebuie concepute în așa fel încât să promoveze reorganizarea judiciară, prin aceasta protejând activitățile care oferă locuri de muncă. Dacă, pe de altă parte, o națiune dorește să încurajeze cât mai mult investițiile străine prin promovarea drepturilor creditorilor, atunci legea trebuie să permită creditorilor accesul cât mai rapid la active pentru ca aceștia să-și satisfacă creanțele¹.

O teorie economică ce merită reținută afirmă că este inefficient și inutil să încercăm să reorganizăm întreprinderile eșuate pentru a păstra forța de muncă. Teoria sugerează că activele în sine produc valoare economică mai mare și locuri de muncă mai multe decât agentul economic care le utilizează. Dacă un agent economic în insolvență deține active productive, acesta trebuie lichidat și activele productive redistribuite (prin vânzare sau prin *spin-off*²) către un nou agent economic sau către unul mai eficient care poate utiliza mai bine acele active³.

O asemenea redistribuire va rezulta o creștere a ratei de angajare la noii agenți economici. La nivel macroeconomic, nivelul de ocupare a forței de muncă pe piață va reveni la cotele normale. Dificultatea în această teorie, mai ales într-o perioadă de tranziție, este că se pot dezechilibra grav economiile locale. La nivelul economiei naționale poate părea o ajustare adecvată să pierzi 1.000 de angajați într-un anumit loc unde un agent economic a eșuat, dar să câștigi 1.000 de angajați într-un alt loc unde funcționează noul agent economic care utilizează activele mobilizate pe baze economice mai solide. Din perspectiva economiei locale, această ajustare de 1.000 de angajați poate fi o catastrofă. Dacă acea economie locală era total dependentă de angajatorul eșuat, guvernul se va confrunta

¹ American Bar Association, "The Development of Insolvency Law as Part of the Transition from a Centrally Planned to a Market Economy", Fall 1992, p. 2 – disponibil pe site-ul <http://www.evanflaschen.net/Development%20of%20Ins%20Law.pdf>, ultima accesare la data de 20 iunie 2012, p. 5.

² Conceptul de *spin-off* definește o companie independentă formată prin desprinderea unei părți dintr-o companie existentă (<http://www.arenabiz.ro/dictionar/>, ultima accesare la data de 21 iunie 2012).

³ American Bar Association, *op. cit.*, p. 5.

cu responsabilitatea reconversiei profesionale și, foarte posibil, a relocării apropiate a întregii populații locale. În fața unei asemenea provocări, teoria macroeconomică se află în situația de a lăsa locul realității *elementului uman* implicat în oricare afacere, reclamând nevoia pentru o mai mare flexibilitate în tratamentul agenților economici care eșuează⁴.

În raport de teoria exprimată, Legea nr. 85/2006 reflectă fidel o politică economică de atragere a investițiilor străine. De altfel, acest fapt se confirmă prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 92/1997 privind stimularea investițiilor directe⁵, care definește investiția directă ca fiind „*participarea la constituirea sau la extinderea unei întreprinderi în oricare dintre formele juridice prevăzute de lege, dobândirea de acțiuni sau de părți sociale ale unei societăți comerciale, cu excepția investițiilor de portofoliu, sau înființarea și extinderea în România a unei sucursale de către o societate comercială străină*”.

În legea română, creditorii au puteri sporite în deciderea soartei agentului economic, adunarea creditorilor (compusă din totalitatea creditorilor agentului economic) fiind cea care va vota pentru aprobarea planului de reorganizare, urmând apoi să fie confirmat de judecătorul sindic. Așadar, dacă creditorii nu vor avea disponibilitatea să reeșaloneze plata creanțelor sau să capitalizeze creanțele, fapt care se întâmplă cel mai des, atunci falimentul este inherent.

1.2. Importanța reorganizării judiciare pentru economia națională

Reorganizarea activității presupune următoarele operațiuni: a) restructurarea operațională și/sau financiară a debitorului (redimensionarea activității și a personalului, reducerea cheltuielilor, schimbarea managementului, atragerea de resurse financiare); b) restructurarea corporativă prin modificarea structurii de capital social (convertirea creanțelor în capital social); c) lichidarea unor bunuri din averea debitorului (poate avea drept consecință restrângerea activității)⁶.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 386/30 dec. 1997, cu modificările și completările ulterioare – disponibilă pe site-ul http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act?ida=13387, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

⁶ CĂRPENARU D. Stanciu, *Tratat de drept comercial român*, Ed. Universul Juridic, București 2009, p. 766.

Reorganizarea judiciară este deosebit de importantă din mai multe motive, unele deja menționate anterior⁷:

- posibilitatea de continuare a activității economice;
- sporirea șanselor de recuperare a creanțelor;
- reintrarea în sistemul economic după redresarea economică;
- păstrarea locurilor de muncă.

Este esențială continuarea activității economice, mai ales în cazul agenților economici care dețin monopolul într-un anumit domeniu. Prin dispariția acestora, societatea este privată de bunurile și serviciile oferite de agentul economic eșuat și se va afla în postura de a le importa la prețuri net superioare. Acest fapt nu face însă mai puțin importantă cealaltă categorie de agenți economici (cei care nu dețin monopolul), deoarece aceștia sunt cei care asigură o concurență care are un efect benefic asupra eficienței și echilibrului pieței, stimulând: creșterea, diversificarea și îmbunătățirea calității ofertei de mărfuri; progresul tehnico-economic, invențiile și inovațiile (oferind agenților economici motivația de a crea produse performante și, în același timp, de a produce la un cost mai scăzut). Totodată, concurența reglează cererea și oferta în orice domeniu al activității economice, ceea ce constituie o funcție de maximă importanță pentru o economie de piață liberă.

Referitor la sporirea șanselor de recuperare a creanțelor, există posibilitatea ca activele agentului economic să nu aibă o valoare suficientă pentru acoperirea creanțelor creditorilor. În acest caz, o continuare a activității este necesară pentru a crește posibilitate ca, deși după o perioadă mai lungă de așteptare, în cele din urmă creditorii să își încaseze sumele cuvenite din veniturile realizate de agentul economic.

Odată cu relansarea economică a agentului, acesta își va relua rolul în susținerea economiei locale și, implicit, a celei naționale. Doar contribuțiile obligatorii ale salariaților și ale angajatorilor la bugetul statului, rezultate ca urmare a raporturilor de muncă, reprezintă, de regulă, aproximativ 10% din PIB⁸, adică este o sursă semnificativă de venit

⁷ Coface România, *Studiu privind situația insolvențelor din România pentru anul 2008*, p. 2 – disponibil pe site-ul http://www.coface.ro/CofacePortal/ShowBinary/BEA%20Repository/RO/ro_RO/documents/studiul_falim_2008, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

⁸ PĂDUREAN Elena, *Analiza evoluției fiscalității în perioada 2004-2008*, p. 34 – disponibil pe site-ul ftp://www.ipe.ro/RePEc/vls/vls_pdf/vol13i3p32-43.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

la bugetul de stat. Pe lângă diminuarea veniturilor la bugetul de stat prin reducerea numărului de contribuții sociale obligatorii, va avea loc și o reducere a impozitelor pe venit, a taxei pe valoare adăugată, a taxelor și accizelor, fapt care va afecta în mare măsură bugetul de stat.

De asemenea, este important să păstrăm nivelul populației ocupate la o cotă cât mai ridicată și datorită cheltuielilor pe care le generează la bugetul de stat o persoană fără venituri care, pentru a se întreține, va trebuie să apeleze la anumite forme de asistență socială din partea statului. Nu trebuie să ignorăm nici faptul că un salariat este cel care întreține și alte categorii sociale, spre exemplu pensionarii. Așadar, dacă populația salariată scade, sunt afectate serios și alte grupuri de persoane.

1.3. Impactul social al falimentului pe plan național

Posibilitatea păstrării locurilor de muncă (chiar și parțial) prin reorganizare este esențială, nu doar pentru economie, ci și pentru factorul uman, care este beneficiarul direct al acestei măsuri, fiind protejat de șomaj.

Șomajul afectează persoanele pe foarte multe planuri: social, economic, psihologic. În plan social, se remarcă fenomenul discriminării. Șomerii, indiferent de gen, sunt tot mai vulnerabili în fața fenomenului discriminării, cu atât mai mult dacă trec de prima tinerețe. Dacă au trecut pragul vârstei de 40 de ani, aceștia devin subiect al discriminării multiple, atât pe motivul absenței unui loc de muncă, cât și pe motivul vârstei⁹. Astfel, relațiile sociale se alterează prin pierderea statutului social. Deseori oamenii tind să privescă șomerul ca pe un „parazit social”, „un incapabil”, „un leneș care își merită soarta”¹⁰.

Pierderea locului de muncă antrenează pierderea contactelor cu colegii și cu alte persoane întâlnite în timpul muncii. Având venituri reduse, mulți șomeri nu mai pot participa la activități sociale și de recreere, care presupun cheltuieli. Însăși poziția lor socială se modifică. Pierzând locul de muncă, cel în cauză pierde și o poziție socială recunoscută, precum și rolul social. Perceperea și evaluarea propriei persoane, care se află în legătură cu un loc de muncă remunerat se modifică adesea în sens negativ. Noua situație este resimțită în general ca inferioară, asociată cu un prestigiu scăzut și mai puțin acceptabilă¹¹.

⁹ <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-9587965-studiu-jumatate-din-populatia-romaniei-considera-discriminata.htm>, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

¹⁰ COCHINESCU Corina, *Șomajul. Anxietate și frustrare la persoanele șomere*, Editura Lumen, Iași 2005, p. 44.

¹¹ *Ibidem*.

Trecerea în șomaj antrenează disfuncționalități în planul relațiilor intra și parafamiliale generate de reducerea bugetului și degradarea continuă a nivelului de trai (deseori șomerii nu mai dispun de suficiente resurse financiare pentru menținerea stilului de viață cu care era obișnuiți de-a lungul anilor), scăderea autorității pe linie de rol și statut în relația de cuplu sau față de copii, scăderea stimei de sine, creșterea consumului de alcool, a delincvenței. Într-un studiu german pe băieți și fete de 14-16 ani, copiii șomerilor prezentau diferențe foarte clare în plan psihologic și afectiv. Un studiu olandez a evidențiat performanțe școlare inferioare la copiii al căror tată era șomer. Pe măsură ce șomajul tatălui se prelungea, declinul performanțelor școlare se accentua¹².

Alt efect al șomajului îl reprezintă influența nefastă a acestuia asupra stării fiziologice a individului, sărăcia, stresul, înrăutățirea regimului alimentar fiind capabile să genereze boala. Astfel, șomajul reprezintă o ocazie externă de manifestare a diferitelor boli, de reactivare a unor afecțiuni latente preexistente¹³.

Un fenomen care apare deseori legat de șomaj este cel al suicidului. Este evident că procesul autoculpabilizării și autocondamnării, care antrenează depresii specifice, poate duce la suicid. Un studiu din 1979 (realizat de M. Brenner) arată faptul că o creștere cu un procent a șomajului determină o creștere cu 4,1% a sinuciderilor, a omuciderilor cu 5,7%, moartea datorată afecțiunilor cardiace, cirozei ficatului și a altor probleme legate de stres cu 1,9%, iar cu 4,3% mai mulți bărbați și cu 2,3% femei au fost internați în spitalele psihiatrice. Aceste cifre alarmante au rezultat din analiza datelor pe o perioadă de 30 de ani și sugerează efectele pe care le poate genera criza economică¹⁴, criză pe care o experimentăm și noi în prezent.

Trecerea de la statutul de „om al muncii” la cel de „șomer” reprezintă, în cele mai multe cazuri, o perioadă dramatică în viața unui individ. Cu toate că reacțiile celor aflați în astfel de situații diferă de la o persoană la alta, funcție de contextul social, familial și, mai ales, de structura psihică a individului, stările prin care trec proaspeții șomeri sunt asemănătoare. Se apreciază că efectele imediate ale șomajului apar pe plan emoțional, iar cele pe termen lung acționează psihologic, dar și asupra stării fiziologice și asupra bunăstării sociale a individului¹⁵.

¹² *Ibidem*, pp. 45-46.

¹³ *Ibidem*, pp. 47-48.

¹⁴ *Ibidem*, pp. 48-49.

¹⁵ *Ibidem*, p. 49.

Experiențele în plan social, psihologic, fiziologic și economic ale persoanele rămase fără un loc de muncă sunt incompatibile cu sănătatea. Organizația Mondială a Sănătății definește sănătatea drept *“o stare de bine completă pe plan fizic, mental, economic și social, și nu doar absența bolii sau a infirmității (anormalității)”*. Sănătatea este acel proces în care toate aspectele din viața unei persoane conlucrează, într-un mod integrat. Nici un aspect al vieții nu funcționează în mod izolat. Organismul, mintea, spiritul, familia, comunitatea, țara, locul de muncă, educația și convingerile sunt interrelaționate. Modul prin care aceste elemente interacționează contribuie la îmbogățirea vieții unei persoane, fapt care determină unicitatea și sănătatea acesteia¹⁶.

În aceste circumstanțe, constatăm că securitatea umană este vulnerabilă datorită afectării capacității individului și a comunității de a-și înfăptui nestingherit aspirațiile și idealurile, chiar în absența riscurilor și amenințărilor la adresa integrității fizice sau psihice a unei persoane sau a alteia.

Autoritățile publice, alături de familie, școală și alte instituții de învățământ specializate, au un rol primordial pentru formarea unui adevărat om¹⁷. Astfel, se cuvine să criticăm faptul că statul român nu a corelat politica economică a stimulării investițiilor străine cu politicile sociale, aceste neconcordanțe, amplificate chiar de actualul context economic, fiind capabile să amenințe securitatea umană.

Legea insolvenței, concepută astfel încât să favorizeze recuperarea rapidă a creanțelor, promovează falimentul ca principală finalitate a procedurii insolvenței, ceea ce generează desființarea a extrem de multe locuri de muncă. Conform teoriei macroeconomice, noii proprietari ai activelor productive valorificate ar fi trebuit să lanseze noi locuri de muncă, reinstaurând treptat starea de normalitate.

Iată însă că, în condițiile crizei economice, când angajatorii sunt foarte reticenți în a-și spori cheltuielile (mai ales pe cele de personal) și se orientează, mai curând, asupra scăderii lor, ne aflăm în fața unei realități crude unde rata de ocupare a forței de muncă este de doar 57,9%. Conform raportului de dependență economică, România este acum în situația în care 1.000 de persoane ocupate susțin 1.360 de persoane inactive sau în șomaj.

¹⁶ NEAG Mihai-Marcel (coord.), *Implicații economice, politice și militare asupra securității umane în etapa postconflict*, Editura Academiei Forțelor Terestre “Nicolae Bălcescu”, Sibiu 2011, p. 37.

¹⁷ *Ibidem*.

Rata șomajului la finele anului 2011 era de 7,7%¹⁸, față de anul 2007, înainte de intrarea țării noastre în criză economică, când rata șomajului indica 6,4%, iar raportul de dependență economică era de 1304‰¹⁹.

Actualele politici sociale nu sunt capabile să susțină financiar persoanele care își pierd locurile de muncă. Procentul din PIB alocat prestațiilor sociale este printre cele mai mici din Europa, de doar 14%, media europeană fiind de 27%. Puterea de cumpărare a ajutoarelor sociale oferite de România este chiar cea mai scăzută din Europa, adică de 1,277 față de media europeană de 6,349²⁰. Aceste aspecte nu fac decât să amplifice consecințele nefaste asupra sănătății indivizilor privită în sens larg.

Studiile privind calitatea vieții reclamă existența unor deosebiri extrem de mari între rolul modest ce se acordă în România politicilor sociale, începând cu insuficiența resurselor alocate și alte țări, în care se poate identifica un rol de dezvoltare economică și socială atribuit politicilor sociale, printr-un sistem diversificat și substanțial de beneficii sociale, cu alocarea de resurse financiare importante, nu numai ca volum absolut, dar și ca proporție în PIB. În această categorie intră majoritatea țărilor membre ale UE care au deja o practică de durată în funcționarea statului bunăstării, edificat după al doilea război mondial. Statul bunăstării sociale reprezintă o componentă structurală a societății. El este parte a proceselor generale de dezvoltare economică și socială. Se poate spune, fără a exagera, că statul bunăstării, rezultat al politicilor sociale adoptate în timp, a devenit un mod de viață în aceste țări²¹.

¹⁸ Institutul Național de Statistică, *Comunicat de presă nr. 66/27.03.2012: Ocuparea și șomajul în trimestrul IV 2011*, p. 1 – disponibil pe site-ul http://www.insse.ro/cms/files%5Cstatistici%5Ccomunicate%5Csomaj%5Csomaj_IVr_11.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

¹⁹ Institutul Național de Statistică, *Comunicat de presă nr. 149/30.07.2008: Ocuparea și în anul 2007*, p. 1 – disponibil pe site-ul http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/ocup-somaj/somaj_2007.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

²⁰ BENEZIC Dollores, GROSU Cristian, „De ce România nu e stat asistențial. De ce România e stat populist. Comparatia cu Europa socială”, martie 2011 – disponibil pe site-ul <http://cursdeguvernare.ro/de-ce-romania-nu-e-stat-asistential-de-ce-romania-e-stat-populist-comparatia-cu-europa.html>, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

²¹ MĂRGINEANU Ioan (coord.), „Analiza comparativă a finanțării politicilor sociale din România, alte țări în tranziție și țările U.E.”, în *Revista Calitatea Vieții* nr. 1-4/2001, p. 4 – disponibilă pe site-ul <http://www.iccv.ro/oldiccv/romana/revista/rcalvit/pdf/cv2001.1-4.a01.pdf>, ultima accesare la data de 13 iulie 2012.

În România, politicile sociale nu răspund decât parțial la rolul lor și așa limitat de a contribui la subzistența populației, fără a se consemna și o contribuție la dezvoltarea societății. Costurile sociale înalte (inflație, șomaj) suportate de populație au condus de o manieră dramatică la polarizare socială și la extinderea fenomenelor sărăciei și excluziunii sociale, ceea ce are implicații în plan social, prin generarea de comportamente anti-sociale diverse, de mare gravitate, și o deteriorare a parametrilor care jalonează condițiile biologice de viață²².

În ceea ce privește strict șomajul, facilitățile acordate persoanelor care angajează șomeri sunt doar simbolice, nefiind apte să compenseze deficiențele din politica socială. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 13/2010 privind reglementarea unor măsuri în vederea stimulării creării de noi locuri de muncă și diminuării șomajului în anul 2010²³ oferă, în anumite condiții, o scutire de la plata contribuțiilor de asigurări sociale pentru o perioadă de 6 luni dacă angajatorul încadrează în muncă șomeri. Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă²⁴ stabilește anumite măsuri prin care se dorește stimularea forței de muncă: informarea și consilierea profesională; medierea muncii; formarea profesională; consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri; completarea veniturilor salariale ale angajaților; stimularea mobilității forței de muncă (art. 57). Conform aceleiași legi, „angajatorii care încadrează în muncă pe perioadă nedeterminată șomeri în vârstă de peste 45 de ani sau șomeri care sunt părinți unici susținători ai familiilor monoparentale sunt scutiți, pe o perioadă de 12 luni, de plata contribuției datorate la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aferentă persoanelor încadrate din aceste categorii, și primesc lunar, pe această perioadă, pentru fiecare persoană angajată din aceste categorii, o sumă egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare, cu obligația menținerii raporturilor de muncă sau de serviciu cel puțin 2 ani [art. 85, alin.1)]”. Cu toate acestea, angajatorii nu consideră că aceste măsuri sunt suficient de motivante pentru a angaja categoriile de șomeri vizate.

²² *Ibidem*, p. 5.

²³ Publicată în M. Of. nr. 136/1 mar. 2010 – disponibilă pe site-ul http://www.dreptonline.ro/legislatie/oug_13_2010_masuri_stimulare_creare_noi_locuri_munca_diminuare_somaj_2010.php, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

²⁴ Publicată în M. Of. nr. 103/6 feb. 2002, cu modificările și completările ulterioare – disponibilă pe site-ul http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act?ida=33189, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

Dacă analizăm aspectele mai sus redate, constatăm că se aduce atingere principiului fundamental al supremației drepturilor omului, primul principiu ce se impune în implementarea securității umane²⁵. Rata mare a șomajului, subutilizarea forței de muncă și puterea de cumpărare scăzută indică o realizare defectuasă a drepturilor consacrate de Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (dreptul la o existență decentă, la securitate socială, la un nivel de trai suficient pentru toți oamenii și familiile lor, inclusiv hrană, îmbrăcăminte și locuință suficiente, precum și la o îmbunătățire continuă a condițiilor sale de existență), dar și de Constituția României (dreptul la muncă și protecție socială, nivelul de trai etc.), generând insecuritatea economică.

Insecuritatea economică, așa cum am afirmat mai sus, se răsfrânge inerent și asupra altor domenii ale existenței sociale a oamenilor, putând concluziona că politicile sociale și economice ale unui stat au capacitatea de a pereclita însuși dreptul la viață prin privarea indivizilor de „esențialului vital”, definit de Comisia pentru Securitate Umană drept „*nivelul minimal necesar supraviețuirii*”²⁶.

Data fiind incapacitatea politicii sociale a statului român de a menține în cote normale rata mare a șomajului, cu atât mai mult se impune ca politicile economice naționale să fie orientate spre promovarea reorganizării judiciare și nu a falimentului.

1.4. Critici și sugestii privind proiectarea, implementarea și prevenția insolvenței în România

Gheorghe Piperea, un reputat practician în insolvență, prezintă o opinie foarte interesantă privind reorganizarea judiciară. Acesta afirmă că în România un procent de doar 1,5% din totalul cazurilor de inosolvență sunt cazuri de reorganizare de succes. Data fiind reglementarea legală a falimentului simplificat (cazuri în care este interzisă reorganizarea), aplicabil practic unui procent de mai mult de 90% dintre debitori, procentul respectiv nu trebuie să surprindă. Se poate adauga și absența unei culturi a negocierii în ceea ce privește relația debitor-creditor și în inflexibilitatea

²⁵ Study Group on Europe's Security Capabilities, *A Human Security Doctrine for Europe*, Barcelona, 2004 – disponibil pe site-ul http://eprints.lse.ac.uk/40209/1/A_human_security_doctrine_for_Europe%28author%29.pdf, ultima accesare la data de 4 iulie 2012.

²⁶ Comission on Human Security, *Human Security Now*, New York, 2003, p. 4 – disponibil pe site-ul <http://www.humansecurity-chs.org/finalreport/>, ultima accesare la data de 4 iulie 2012.

partenerilor cheie. Dar cauza reală și fundamentală a insuccesului reorganizării o reprezintă tocmai caracterul său judiciar, procedura reorganizării fiind o procedură de insolvență care, în mod invariabil, este publică (prin Buletinul Procedurilor de Insolvență, prin obligația de publicare a anumitor anunțuri în presă etc.). Elementul negativ al acestei publicități afectează într-o manieră covârșitoare credibilitatea debitorului. De altfel, deși legea prevede un privilegiu aferent creanțelor rezultate din finanțarea unui plan de reorganizare, nici o bancă din România nu poate acorda credite unui debitor aflat în reorganizare, întrucât un debitor aflat în insolvență este înscris deja pe „listele negre” ale sistemului bancar. Confidențialitatea, care se poate dovedi esențială pentru reușita unei redresări, se poate asigura numai în cazul măsurilor preventive extrajudiciare sau de tip consensual, exterioare procedurilor judiciare. Pe de altă parte, întârzierea inevitabilă și formalismul procedurii judiciare pot împiedica întreprinderea să inițieze și să implementeze cu succes procedurile de reorganizare²⁷.

Procedurile de insolvență și, implicit, procedura reorganizării judiciare, sunt caracterizate prin disproporția vădită între creanțele garantate²⁸ și cele negarantate, în special din perspectiva ordinii de preferință la distribuțiile de fonduri rezultate din lichidare. În fapt, singurii care sunt realmente afectați de procedura insolvenței sunt creditorii chirografari²⁹. Creditorii garantați, salariații și statul nu sunt afectați în drepturile lor pecuniare de procedura reorganizării, iar în caz de lichidare, creditorii garantați au o poziție similară cu cea din procedura executării silită, întrucât sumele rezultate din lichidarea bunurilor purtătoare de garanții sunt orientate către plata acestor creanțe, după plata cheltuielilor de procedură, întocmai cu procedurile de executare silită³⁰.

²⁷ PIPEREA Gheorghe, „Despre prevenția insolvenței și utilitatea sa”, p. 2 – disponibil pe site-ul www.finmedia.ro/conferences/.../Gheorghe%20Piperea.doc, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

²⁸ *Creanțele garantate* sunt creanțele persoanelor care beneficiază de o garanție reală (ex. ipotecă) asupra bunurilor din patrimoniul debitorului, indiferent dacă acest este debitor principal sau terț garantat față de persoanele beneficiare ale garanțiilor reale (art. 3, pct. 9 din Legea nr. 85/2006).

²⁹ *Creditorii chirografari* sunt creditorii debitorului care nu au constituite garanții față de patrimoniul debitorului și care nu au privilegii însoțite de drepturi de retenție, ale căror creanțe sunt curente la data deschiderii procedurii, precum și creanțe noi, aferente activităților curente în perioada de observație (art. 3, pct. 13 din Legea nr. 85/2006).

³⁰ PIPEREA Gheorghe, *op. cit.*, pp. 2-3.

Cu toate acestea, planul de reorganizare este votat pe clase de creditori, creditorii garantați, statul și salariații fiind tot atâtea clase separate de creditori care își pot impune votul negativ sau pozitiv în fața clasei creditorilor chirografari care pot fi lipsiți, astfel, și de puterea de decizie prin vot, deși valoarea creanțelor lor ar putea să depășească cu mult, ca pondere, valoarea creanțelor celor trei clase de creditori. Creditorii garantați renunță cu greu la drepturile lor de creditori privilegiați, în timp ce creditorii chirografari, dintre care furnizorii de utilități, care sunt esențiali pentru continuarea afacerii debitorului, sunt obligați să suporte consecințele insolvenței, din dubla perspectivă a reducerii sau neutralizării creanței lor și a continuării executării contractului cu debitorii. În aceste condiții, șansele reorganizării sunt minime și, probabil, aceasta este o altă explicație a ratei reduse de succes a reorganizărilor în România. O soluție la această problemă ar fi ca, în cazul în care prin plan cele trei clase de creditori nu ar fi defavorizate, votul lor să fie neutru și numai în cazul în care planul ar propune modificări ale creanțelor celor trei clase de creditori, votul acestora să fie luat în considerare³¹.

În ciuda faptului că prevederile legale nu sunt în favoarea reorganizării, prin rolul central pe care îl au în procedura insolvenței, practicienii în insolvență și-ar putea utiliza cunoștințele economice și juridice, precum și alte abilități, pentru a-i ajuta pe creditori să conștientizeze importanța reorganizării și, prin urmare, să îi determine să voteze pentru aceasta. Însă, acest aspect rămâne la aprecierea fiecărui practician în parte, de vreme ce, indiferent ce poziție va adopta, el va respecta legea care, oricum, îl plasează preponderent de partea creditorilor în a căror categorie se regăsește și el, la un moment dat.

Până să vedem însă o schimbare a atitudinii statului sau măcar a creditorilor și a practicienilor în insolvență vis-à-vis de reorganizarea judiciară, asistăm la o realitate tristă care, conform tendințele în materie de insolvență mai sus exprimate, arată că din cele 4.414 de companii care au intrat în procedura insolvenței în primele 3 luni ale anului 2012³², mai puțin de 70 vor beneficia de o asemenea măsură.

³¹ *Ibidem*, p. 3.

³² <http://economie.hotnews.ro/stiri-companii-12511810-coface-4-414-companii-romanesti-intrat-faliment-primele-trei-luni-din-2012-scadere-34-65-fata-aceeasi-perioada-anului-trecut.htm>, ultima accesare la data de 22 iunie 2012.

În circumstanțele mai sus redate, devine crucială prevenția insolvenței. Aceasta ar oferi posibilitatea satisfacerii atât a necesității de stimulare a investițiilor străine prin păstrarea legii insolvenței în forma actuală, cât și a celei de protejare a individului prin menținerea ocupării forței de muncă la limite normale. Însă, acest fapt ar presupune adoptarea de către stat a unor politici fiscale care să genereze creșterea economiei naționale.

Ținem să menționăm faptul că starea economiei naționale nu se datorează exclusiv crizei financiare și, prin urmare, nu trebuie să plasăm întreaga vină în sarcina acesteia. România suferă în general de lipsa unor politici adaptate la obiectivele economice naționale. În acest sens, aducem în discuție măsurile fiscale luate în perioada 2009-2010 care nu au făcut decât să accentueze lacunele sistemului economic românesc, și așa afectat de criză.

Măsurile fiscale luate în anul 2009, cum ar fi introducerea impozitului forfetar și creșterea contribuțiilor sociale, precum și creșterea în anul 2010 a cotei standard de TVA cu 5 puncte procentuale, de la 19% la 24%, au prejudiciat activitățile comerciale, crescându-le costurile într-un moment în care mijloacele financiare erau deja limitate. Acest lucru a făcut ca societăților să le fie tot mai greu să-și revină din recesiune, numai în doi ani încetându-și activitatea peste 250.000 IMM-uri, fapt ce a afectat într-o pondere foarte mare și nivelul colectării veniturilor bugetare. Mai mult, termenul scurt, de numai câteva zile de la data anunțării, în care au fost aplicate aceste măsuri de creștere a fiscalității, cu nerespectarea perioadei de asimilare de către mediul economic al acestora, a generat probleme grave pentru multe societăți, care au fost nevoite să-și modifice planul de afaceri într-un termen foarte scurt sau, în multe cazuri, să-și reducă activitatea prin reducerea numărului de comenzi sau contracte, atât pe piața internă, cât și la export. În prezent, pe fondul încă amenințător al crizei, economia României și mediul de afaceri au nevoie de libertate economică și fiscalitate prietenoasă pentru a putea spera la relansare economică și dezvoltare durabilă³³.

Consolidarea bazei de impozitare și a modului de așezare a impozitelor și taxelor au rolul de a transforma România într-un mediu atractiv din punct de vedere fiscal, care să ducă la asigurarea resurselor

³³ Camera Consultanților Fiscali, „Măsuri imediate de stimulare fiscală pentru creșterea competitivității și atractivității economiei și reluarea creșterii economice”, în *Revista Camerei Consultanților Fiscali* nr. 25, p. 1 – disponibilă pe site-ul <http://www.ccfiscali.ro/revista-ccf-ad/revista-editoriale>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

necesare dezvoltării economice, precum și la creșterea investițiilor și la menținerea și crearea de noi locuri de muncă. România are nevoie de adoptarea imediată a unui nou set de măsuri fiscale care să asigure atât un mediu stimulat și nediscriminatoriu și simplificarea sistemului fiscal, cât și îmbunătățirea transparenței, stabilității și predictibilității politicii fiscale, pentru stimularea investițiilor. În contextul economic european actual, de volatilitate a climatului economic și de restrângere a cererii și consumului, când fiecare stat dorește să crească nivelul de competitivitate în scopul atragerii de cât mai multe investiții străine, economia României are nevoie stringentă de stimuli fiscali pentru creșterea competitivității și atractivității mediului de afaceri și pentru a reveni la un climat și ritm de creștere economică aproape de potențial. Capitalul autohton autentic, fiind recunoscut ca nesemnificativ în economia românească, poate fi susținut, crescut și reinvestit exclusiv prin corecta impozitare a mediului de afaceri, a rezultatelor sale economice și a forței de muncă. Prin urmare, este necesară adoptarea atât a unui set de măsuri de relaxare fiscală și consolidare a bazei de impozitare, dar și a unor măsuri de simplificare și îmbunătățire a capacității administrativ fiscale³⁴.

Camera Consultanților Fiscali propune următoarele măsuri de stimulare a fiscală ce ar trebui adoptate de urgență³⁵:

- Reducerea contribuțiilor de asigurări sociale (44,9% în prezent, printre cele mai ridicate din UE) cu 5 puncte procentuale, pentru a diminua costurile cu forța de muncă și a recâștiga competitivitatea cu țările din zona UE în atragerea investițiilor străine directe, dar și pentru reducerea evaziunii fiscale pe piața muncii. Avantajul costului redus cu forța de muncă din România s-a erodat și continuă să se erodeze, trendul fiind de convergență cu alte salarii din UE.

- Revenirea asupra majorării cotei standard TVA, readucând-o la nivelul inițial de 19%, ca soluție pentru redresarea consumului și a creșterii economice și pentru a menține competitivitatea economiei românești în UE. TVA este cea mai importantă resursă pentru bugetul de stat, în anul 2011, contribuția sa fiind de 26,4% în totalul acestuia, respectiv 8,7% din PIB. Nivelul cotei de TVA influențează în mod semnificativ atât evoluția încasărilor, cât și nivelul evaziunii fiscale.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*, pp. 2-3.

- Scutirea de impozitare a dividendelor pe o perioadă de 3 ani care vor fi reinvestite în utilaje și echipamente tehnologice, cercetare-dezvoltare, sub forma majorării capitalului social la societățile unde sunt acționari, sau participarea la capitalul social al altor societăți comerciale și care conduc la crearea de noi locuri de muncă.

- Creșterea nivelului redevențelor și taxelor de concesiune, comparabil cu cele practicate la nivel internațional, ceea ce ar putea dubla veniturile statului din aceste surse.

- Introducerea unor bonificații de 5% din valoarea obligațiilor fiscale pentru contribuabilii care își plătesc impozitele și taxele înainte de termen.

Menționăm că o măsură similară ultimei se aplică în prezent doar persoanelor fizice, în baza art. 286 din Codul fiscal care prevede această posibilitate. Consiliile locale aplică în general o reducere de 10% pentru impozitul pe terenuri, clădiri și mașini, dacă este plătit până la o anumită dată prestabilită (finele lunii martie). În ceea ce privește persoanele juridice, există unele scutiri sau reduceri de la plata unor impozite pe bunuri, funcție de tipul agentului economic sau destinației bunurilor, însă acestea sunt cazuri excepționale.

De asemenea, prin Ordonanța Guvernului nr. 30/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale³⁶ se prevede: a) *anularea penalităților fiscale pentru contribuabili dacă obligațiile principale și dobânzile aferente acestora se sting prin plata voluntară sau compensare până la 31 decembrie 2011; b) reducerea penalităților de întârziere cu 50% dacă obligațiile principale și dobânzile aferente acestora se sting prin plata voluntară sau compensare până la 30 iunie 2012* (Codul fiscal, art. 17¹). Cu toate acestea, o asemenea măsură nu rezolvă problema dărilor foarte mari deoarece acestea se vor acumula permanent și, în loc să oferim agenților economici posibilitatea de a fi cu plata la zi, îi punem în situația ingrată de a aștepta mila statului prin asemenea acte normative. Mai mult, această ordonanță discriminează pe ceilalți agenți economici care fac eforturi deosebite pentru a-și achita la timp obligațiile fiscale, fără a indisponibiliza astfel sumele ce ar trebui să revină la bugetul de stat, precum se întâmplă în cazul datornicilor.

³⁶ Publicată în M. Of. nr. 627/2 sep. 2011, cu modificările ulterioare – disponibilă pe site-ul <http://codfiscal.realitatea.net/og-302011-modificarea-si-completarea-legii-5712003-codul-fiscal-precum-si-pentru-reglementarea-unor-masuri-financiar-fiscale/>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

Referitor la oportunitatea creșterii economiei românești prin absorbția fondurilor europene, iată că nici aici nu excelăm. În perspectiva financiară 2007-2013, UE a prevăzut pentru România fonduri europene în sumă de circa 32 de miliarde de euro. Conform celor mai noi informații (3 mai 2012), rata de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune³⁷ este de aproximativ 8,6% din perspectiva cererilor de rambursare transmise la Bruxelles, din care 7,4 puncte procentuale reprezintă banii trimiși în România de către CE³⁸.

Motivele acestui eșec în absorbția fondurilor sunt variate, însă unul dintre cele mai vehiculate este corupția, care vizează atât procesul de accesare, cât și pe cel de utilizare a fondurilor europene alocate. Însuși Președintele României, conform Mediafax, a recomandat Serviciului Român de Informații să stabilească supervizarea accesării de fonduri europene drept unul dintre obiectivele instituției pentru anul 2012³⁹. Preocuparea manifestată de președinția română față de problema corupției în această materie și solicitarea intervenției din partea instituțiilor de securitate pentru rezolvarea ei relevă două aspecte: 1. realitatea problemei; 2. importanța problemei la nivelul siguranței naționale.

Pentru susținerea problemelor reclamate în materia fondurilor europene amintim măsura dispusă de către Comisia Europeană în februarie 2012 de a întrerupe termenul de plată pentru cererile aferente Programului

³⁷ *Fondurile structurale* sunt instrumente financiare prin care Uniunea Europeană acționează pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale: a) Fondul european pentru dezvoltare regională este fondul structural care sprijină regiunile mai puțin dezvoltate, prin finanțarea de investiții în sectorul productiv, infrastructură, educație, sănătate, dezvoltare locală și întreprinderi mici și mijlocii; b) Fondul social european este fondul structural destinat politicii sociale a Uniunii Europene, care sprijină măsuri de ocupare a forței de muncă și dezvoltare a resurselor umane (conform Portalului Organismului Intermediar pentru Promovarea Societății Informaționale – <http://fonduri.mcsi.ro/?q=node/18#F>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012).

³⁸ SCĂRIȘOREANU Mona, „Orban: Absorbție de 7,4%, din rambursările Comisiei Europene”, în ziarul on-line *Capital.ro* – disponibil pe site-ul <http://www.capital.ro/detalii-articole/stiri/orban-absorbtie-de-74-din-rambursarile-comisiei-europene-165603.html>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

³⁹ <http://www.mediafax.ro/politic/basescu-am-cerut-sri-sa-privesca-atent-la-fapte-de-coruptie-cu-fonduri-europene-9430104>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU)⁴⁰, program ce urmărește dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia, prin conectarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea participării crescute pe o piață a muncii modernă, flexibilă și inclusivă, pentru 1.650.000 de persoane⁴¹. Neregulile semnalate de auditul european și de cel intern se referă la o debalansare între costuri și rezultate, la derularea achizițiilor, nivelul salariilor experților implicați în proiecte, existența unor incompatibilități pentru unele persoane, modul de evaluare al proiectelor, dar și cel referitor la rambursarea cheltuielilor făcute de către beneficiari⁴².

În asemenea condiții, este normal ca nici investițiile străine să nu sporească, ci chiar să aibă un trend descendent. La mijlocul anului 2011 investițiile străine înregistrau cel mai scăzut nivel din ultimii 9 ani, cu o valoare a investițiilor străine pe cap de locuitor de doar 2.500 euro, sumă cu 30% mai mică decât cea din Polonia, la jumătate față de Ungaria și la o treime din suma înregistrată în Cehia⁴³. Paradoxal însă, România este a șasea cea mai atractivă țară europeană pentru investiții străine pentru următorii trei ani, după Cehia, Elveția, Olanda, Italia, Spania și Suedia⁴⁴. Apreciem că aceste ultime rezultate se explică prin faptul că mediul de afaceri internațional are încă speranța că România va lua măsurile necesare pentru a încuraja intrarea pe piață a investitorilor străini.

⁴⁰ Mediafax.ro, „Comisia Europeană a trimis României scrisoarea oficială de întrerupere a plăților pentru POSDRU. Cum va fi afectată economia?”, februarie 2012 – disponibil pe site-ul <http://www.mediafax.ro/social/comisia-europeana-a-trimis-romaniei-scrisoarea-oficiala-de-intrerupere-a-platilor-pentru-posdru-cum-va-fi-afectata-economia-9262648>, ultima accesare la data de 11 iulie 2012.

⁴¹ http://www.fseromania.ro/index.php/posdru/informatii-generale/informatii-posdru#care_sunt_obiectivele_posdru, ultima accesare la data de 11 iulie 2012.

⁴² IVAN Ioana, „Află ce se va întâmpla cu proiectele POSDRU cu probleme”, iulie 2012 – disponibil pe site-ul http://www.incomemagazine.ro/articol_79279/afla-ce-se-va-intampla-cu-proiectele-posdru-cu-probleme.html, ultima accesare la data de 12 iulie 2012.

⁴³ ORGONAȘ Cristian, „Investițiile străine directe, la minimum ultimilor 9 ani. Cum stăm în comparație cu Polonia, Bulgaria, Cehia sau Ungaria?”, octombrie 2011 în ziarul on-line *Hotnews.ro* – disponibil pe site-ul http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-10124122-investitiile-straine-directe-minimul-ultimilor-9-ani-cum-stam-comparatie-polonia-bulgaria-cehia-sau-ungaria.htm, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

⁴⁴ Ernst & Young, *Comunicat de presă din 20 iunie 2012*, p. 1 – disponibil pe site-ul [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Press_Release_European_Attractiveness_Survey_20_Jun_2012_%28RO%29/\\$FILE/Press%20Release_European%20Attractiveness_20%20Jun%202012%20%28RO%29.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Press_Release_European_Attractiveness_Survey_20_Jun_2012_%28RO%29/$FILE/Press%20Release_European%20Attractiveness_20%20Jun%202012%20%28RO%29.pdf), ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

Până atunci însă, noii investitori au celelalte cinci opțiuni, în timp ce aceia care au avut curajul să intre pe piața românească încep să se retragă, fenomen încurajat de mai noua criză politică. Astfel, Eureko, o companie cu subscrieri de 20 miliarde de euro, urmează să părăsească piața locală, la fel cum au procedat, de exemplu, Bayern LB, Nokia și Aviva⁴⁵. Lupta pentru putere dusă de marile partide politice naționale și modificările legislative majore, care au devenit deja rutină, nu sprijină deloc interesele economice ale țării ci, dimpotrivă, transformă România într-un spațiu riscant, impredictibil, impropriu pentru investiții.

Încă o dată se dovedește incoerența politicilor naționale în atingerea scopurilor strategice. Legea insolvenței, deși dedicată parcă creditorilor, nu reușește să atragă singură investițiile străine, trebuind coroborată cu politicile fiscale. În lipsa acestei coroborări, insolvența disponibilizează foarte multă forță de muncă, însă agenții economici străini sau naționali împovărați de taxe nu sunt disponibili să o utilizeze.

De asemenea, politica socială, la rândul ei, trebuie să fie corelată cu politica fiscală. Dacă statul este conștient de deficiențele pe care le are în materie de politică socială, trebuie să stimuleze agenții economici să asimileze forța de muncă rezultată din insolvență, în special și, astfel, să preia din povara de „întreținere” a cetățenilor defavorizați. O politică fiscală prietenoasă ar face ca statul să se retragă din actuala postură de “asupritor fiscal” în relația cu mediul privat, lăsând locul altor factori mult mai îndrituiți să instaleze insolvența agenților economici (ex.: concurența). Altminteri, este general cunoscut faptul că o fiscalitate crescută afectează creșterea economică. În privința fiscalității, în România avem o situație dintre cele mai vulnerabile în raport cu nevoile de dezvoltare: baza îngustă de prelevare și impozite înalte pe venit⁴⁶.

O asemenea abordare ar fi trebuit impusă încă de la începutul tranziției de la economia centralizată de comandă la una de piață, când

⁴⁵ BOTEA Ciprian, „Olandezii de la Eureko pleacă din România după pierderi de 30 milioane de euro în opt ani”, iulie 2012, în Ziarul Financiarul on-line – disponibil pe site-ul <http://www.zf.ro/banci-si-asigurari/olandezii-de-la-eureko-pleaca-din-romania-dupa-pierderi-de-30-mil-euro-in-opt-ani-9841937>, ultima accesare la data de 12 iulie 2012.

⁴⁶ MĂRGINEAU Ioan (coord.), „Analiza comparativă a finanțării politicilor sociale din România, alte țări în tranziție și țările U.E.”, în Revista *Calitatea Vieții* nr. 1-4/2001 – disponibilă pe site-ul <http://www.iccv.ro/oldiccv/romana/revista/rcalvit/pdf/cv2001.1-4.a01.pdf>, ultima accesare la data de 13 iulie 2012, p. 5.

a avut loc o lichidare masivă a structurilor de producție centralizate care au fost considerate a nu mai corespunde ca performanță cerințelor economiei de piață, fapt ce a provocat diminuarea bruscă a volumului de producție, a ofertei de bunuri și servicii și a numărului locurilor de muncă.

Așadar, se impune ca statul să își reconsidere poziția față de proprii cetățeni deoarece datoria sa este de a proteja cetățenii și interesele lor fundamentale, veniturile la bugetul statului prin fiscalitate fiind doar unul dintre mijloacele de realizare a acestei protecții și nu un scop în sine.

2. Situația securității umane din România în proiecție internațională

2.1. Indexul dezvoltării umane

Principiul supremației drepturilor omului este ceea ce diferențiază abordarea securității umane față de abordările tradiționale centrate pe state. În termeni economici, supremația drepturilor omului semnifică întâietatea dezvoltării umane în opoziție cu dezvoltarea economiilor naționale⁴⁷.

Dezvoltarea umană denotă procesul de extindere a opțiunilor oamenilor și nivelul de bunăstare atins de aceștia⁴⁸. Cele mai importante opțiuni ale oamenilor se referă la ducerea unei vieți lungi și sănătoase, de a fi educați și de a se bucura de un standard decent de trai. Opțiuni suplimentare includ libertatea politică, garantarea drepturilor omului și respectul de sine. Dezvoltarea umană are două componente: formarea capabilităților umane (sănătate și cunoaștere) și utilizarea capabilităților dobândite în muncă sau în timpul liber⁴⁹. Modalitatea de măsurare a dezvoltării umane se constituie din indicatori referitori la speranța de viață, gradul de alfabetizare, de educație și standardele de viață, bunăstarea și protecția copilului pentru toate țările din întreaga lume⁵⁰.

Gradul de dezvoltare umană al României poate fi analizat în figura de mai jos (*fig. 2*) în raport cu alte state.

⁴⁷ KALDOR Mary, *Securitatea umană*, CA Publishing, Cluj-Napoca 2010, p. 219.

⁴⁸ United Nations Development Programme, *Human Development Report 1990*, Oxford University Press, New York 1990 – disponibil pe site-ul <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1990/chapters/>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012, p. 10.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*, p. 12.

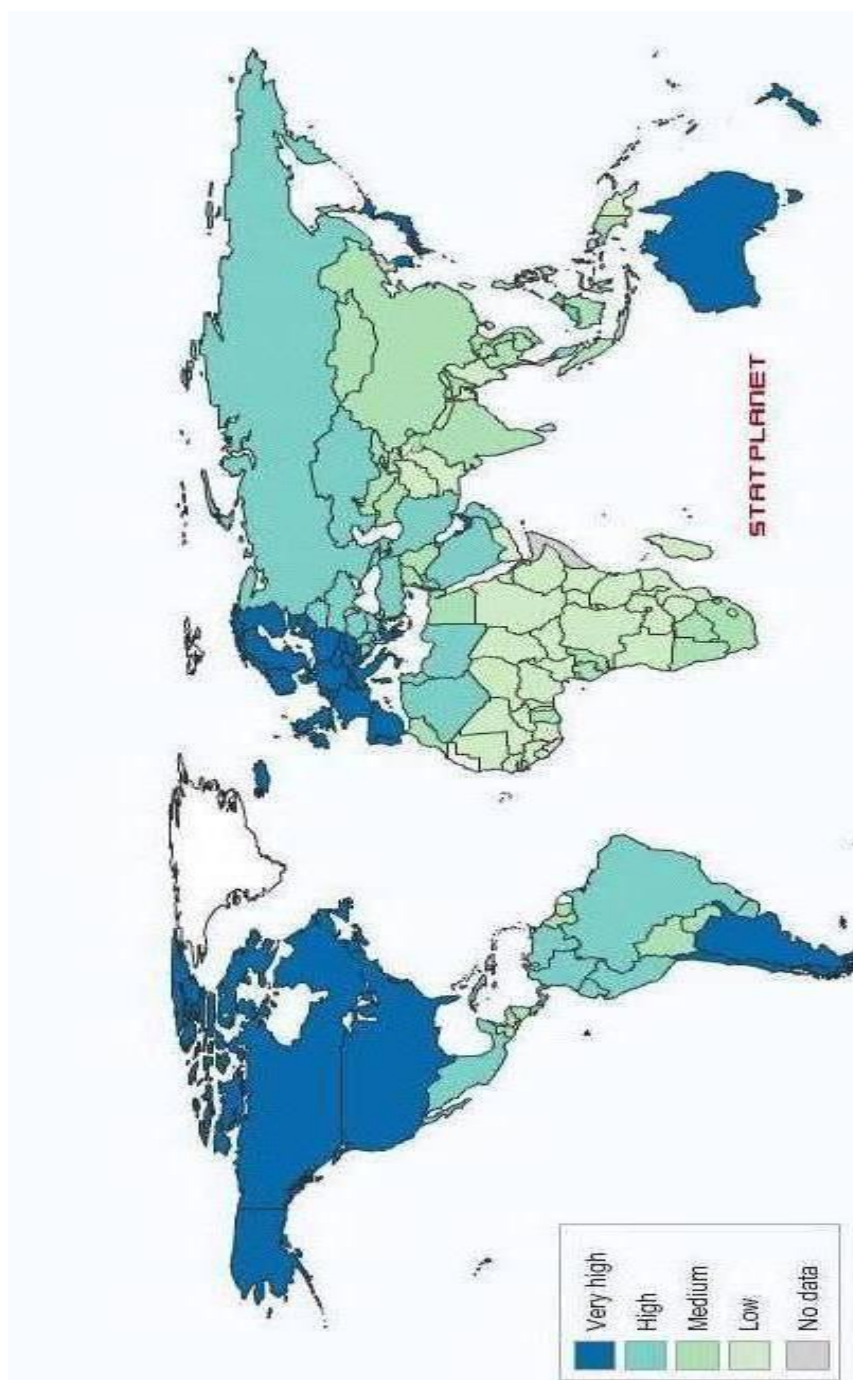

Figura nr. 2 – *Indexul dezvoltării umane 2011*
Sursa: <http://humandevlopmentindex.net/>

Revenind la efectele pe care le are șomajul asupra vieții și a tot ce implică ea în general, putem spune cu certitudine că indicele prezent al dezvoltării umane în România reflectă problemele semnalate. Conform teoriilor privind dezvoltarea umană, venitul în sine (situația financiară) nu este de natură să determine singur gradul de dezvoltare umană a unei societăți, însă România cunoaște un fenomen atipic determinat de dimensiunea foarte mică a veniturilor pe gospodărie.

Orice familie este dependentă de venituri, dar dependența familiei românești este amplificată de nivelul foarte scăzut al veniturilor, indiferent de sursa lor (salariale, sociale etc.). Posibilitatea de opțiune la care face referire dezvoltarea umană este serios afectată sau chiar dispare total în cazul privării sau reducerii de venituri prin șomaj, având repercursiuni asupra speranței de viață, gradului de alfabetizare, de educație și asupra standardelor de viață, bunăstării și protecției copilului deoarece populația se va orienta spre suplimentarea sau procurarea mijloacelor financiare pentru asigurarea nevoilor elementare supraviețuirii (hrană, locuință, îmbrăcăminte etc.), de cele mai multe ori ignorând alte aspecte ale vieții.

Un studiu dat publicității în 2011 confirmă veniturile foarte mici ale românilor, plasând țara noastră chiar pe locul al doilea, după Bulgaria, printre statele cu cele mai mici venituri pe gospodărie în Europa. În România veniturile pe gospodărie sunt cu aproape 60% sub media europeană (*fig. 3*).

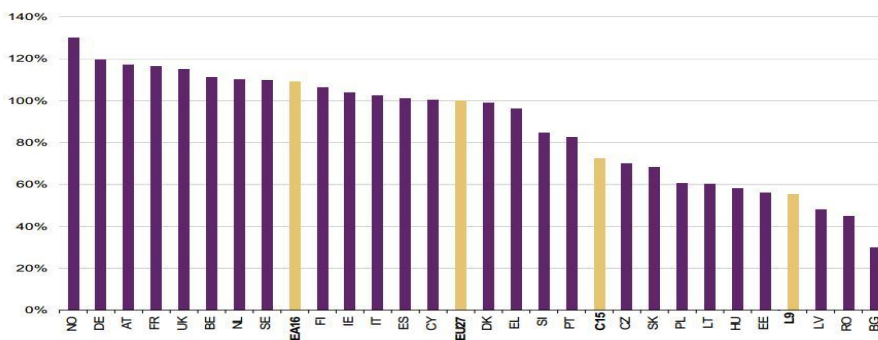

Figura nr. 3 – Venitul brut pe gospodărie în statele membre ale Uniunii Europene în 2009
Sursa: Eurostat⁵¹

⁵¹ LEETMAA Peeter, LEYTHIENNE Denis, MONTAIGNE Fabienne, WOLFF Pascal – Eurostat, *Economy and finance. Population and social conditions*, European Union 2011, p. 1 – disponibil pe site-ul http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-016/EN/KS-SF-11-016-EN.PDF, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

Conform unui raport al Biroului statistic al UE, la nivel european românii alocă cel mai mare procent din venituri pentru hrană și băuturi nonalcoolice, adică 126% peste media europeană de 12,9 procente. La acestea se adaugă și cheltuielile cu locuința de 23,5% și cele cu transportul de 13,5%, iar la capitolul recreere și cultură avem cel mai mic scor de 4,9%⁵². Aceste date relevă tocmai posibilitatea redusă sau chiar imposibilitatea de satisfacere a altor nevoi în afara celor elementare supraviețuirii.

Funcție de veniturile realizate de populație în 2007 și care, de altfel, nu diferă considerabil față de veniturile actuale, Centrul European pentru Politici Sociale și Cercetare plasează România printre țările cu risc de sărăcie peste medie (fig. 4), însăși satisfacerea nevoilor de bază fiind sub amenințare.

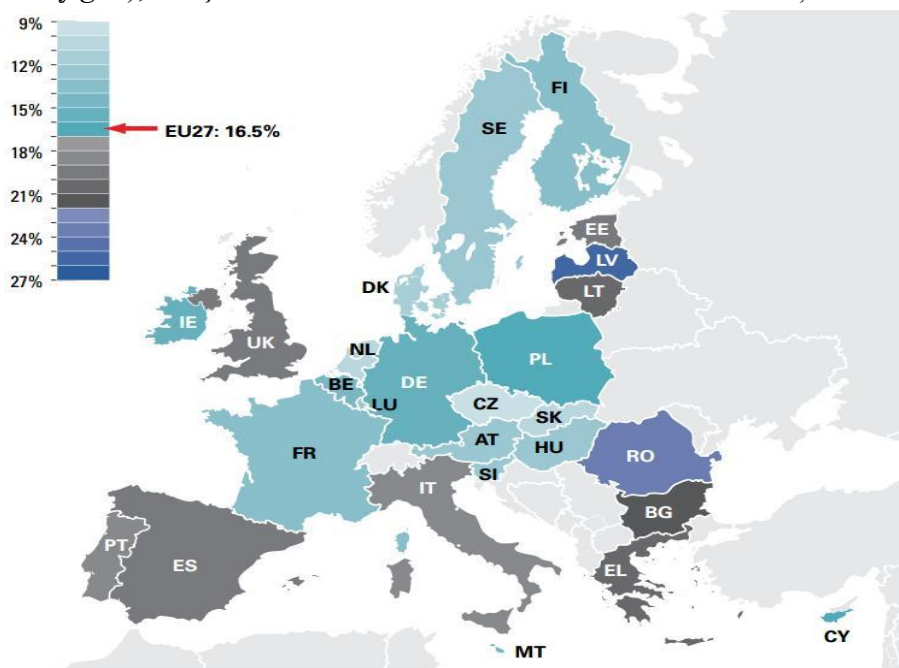

Figura nr. 4 – Riscul de sărăcie în statele membre ale Uniunii Europene

Sursa: Centrul European pentru Politici Sociale și Cercetare⁵³

⁵² BECHIR Mariana, „Europenii și noi: pe ce ni se duc banii”, mai 2012, în ziarul on-line *Adevărul.ro* – disponibil pe site-ul http://www.adevarul.ro/actualitate/eveniment/Europenii_si_noi-pe-ce-ni-se-duc-banii_0_701330272.html, ultima accesare la data de 4 iulie 2012.

⁵³ LELKES Orsolya, GASIOR Katrin - European Centre for Social Welfare Policy and Research, *Income Poverty in the EU. Situation in 2007 and Trends (based on EU-SILC 2005-2008)*, 2011 – disponibil pe site-ul http://www.euro.centre.org/data/1295444473_73292.pdf, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

Dezvoltarea umană se află în interdependență cu securitatea umană, dar nu se confundă cu aceasta. Securitatea umană presupune exercitarea liberă și în siguranță de către oameni a opțiunilor pe care le oferă dezvoltarea umană, având încrederea că oportunitățile pe care ei le au azi nu vor fi total pierdute mâine. Astfel, cele două concepte își sporesc reciproc șansele de progres. Eșecul dezvoltării umane sau o dezvoltare umană limitată determină privațiunea de necesitățile umane, ceea ce provoacă sărăcie, foamete, discrepanțe foarte mari între comunități etnice și regiuni. Privațiunea de putere și de oportunități economice poate genera violență⁵⁴.

Astfel, când oamenii percep amenințările la securitatea lor imediată, ei devin mai puțin toleranți. Conform Raportului ONU privind Dezvoltarea Umană din 1994, sentimentul de insecuritate, în cazul majorității oamenilor, se datorează preponderent grijilor zilnice (hrană, loc de muncă, criminalitate), decât fricii de un eveniment mondial cataclismic⁵⁵. În plan național, printre cele mai mari temeri ale românilor se află cea pentru viitorul copiilor lor, motiv de îngrijorare pentru 83% dintre aceștia, precum și prețurile (81%) și criminalitatea și infracțiunile (80%). Aceste temeri sunt urmate de frica de boală (74%), de cea de tulburări sociale (70%), de șomaj (59%), de atac terorist (46%) și de război (43%)⁵⁶.

Acest fapt întărește afirmațiile noastre anterioare privind necesitatea implementării unor politici eficiente, care să acopere inclusiv efectele ample în plan economic și social ale insolvenței.

2.2. Indexul securității umane

Gradul de securitate umană se apreciază prin indexul securității umane care este compus din peste 30 de indicatori economici, de mediu și sociali și acoperă 232 de țări. Indexul este elaborat de Națiunile Unite la un anumit interval de timp și nu este o publicație anuală deoarece schimbările în acest domeniu nu au loc de la un an la altul, decât în cazul unor dezastre naturale, războaie sau alte evenimente cu impact major. Ultima versiune a Indexului securității umane (a doua versiune) a fost dată publicității în luna decembrie 2010 (fig. 5)⁵⁷.

⁵⁴ United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York: UNDP și Oxford University Press, 1994 – disponibil pe site-ul <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1994/>, ultima accesare la 18 iunie 2012, p. 23.

⁵⁵ *Ibidem*, pp. 22-23.

⁵⁶ Institutul Român pentru Evaluare și Strategie, *Barometrul percepției riscului 2011 – analiza descriptivă a datelor*, p. 1, disponibil pe site-ul http://www.ires.com.ro/uploads/articole/ires_barometrul-perceptiei-riscului-2012_analiza-descriptiva-a-datelor.pdf, ultima accesare la data de 16 iulie 2012.

⁵⁷ http://www.humansecurityindex.org/?page_id=2, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

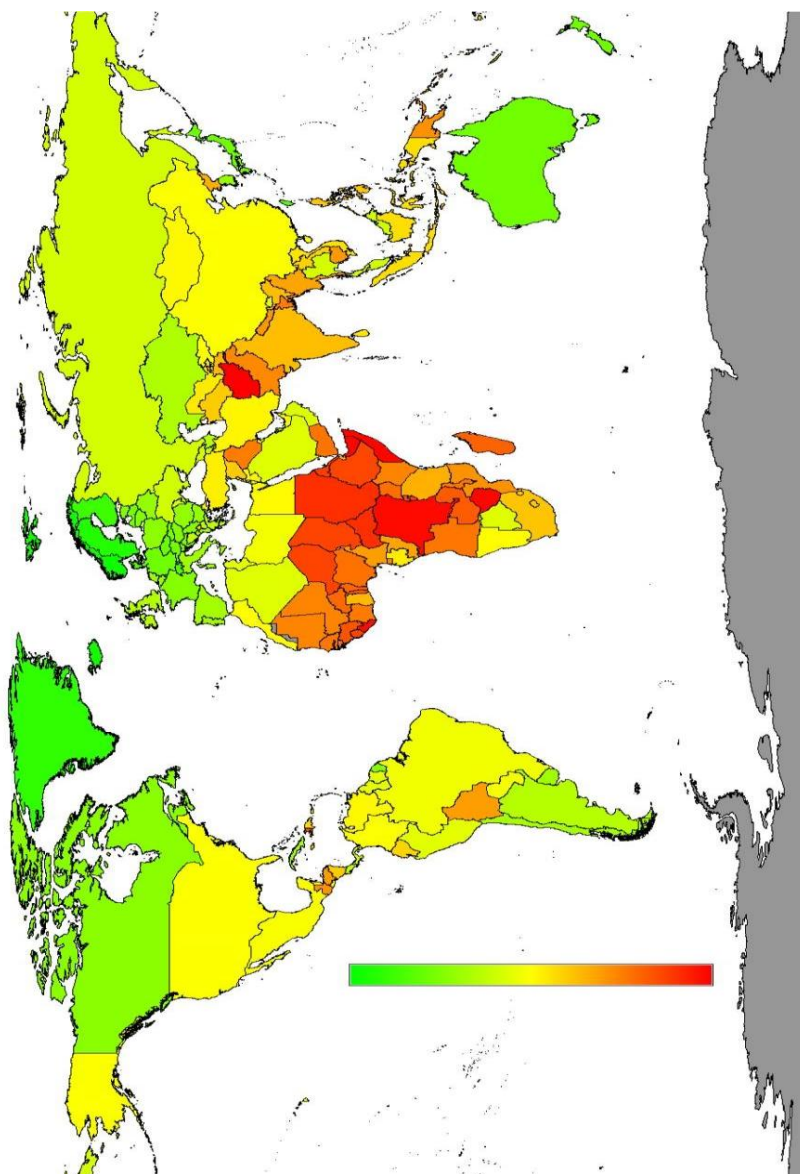

Figura nr. 5
Indexul Global al Securității Umane (versiunea a doua)
Sursa: HASTINGS David, *The Human Security Index. History, Creation, and Use*, 2003⁵⁸

⁵⁸ Disponibil pe site-ul <http://www.humansecurityindex.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/01/hsi-globalv2.pdf>, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

Conform atlasului securității umane, România nu se numără printre țările cu un grad sporit al securității umane, țări care sunt marcate pe hartă cu un verde mai închis. Noi, practic, ne aflăm undeva aproape de limita dintre țările intens dezvoltate și cele din lumea a III-a, ceea ce, în cazul neintervenției, exprimă riscul de declanșare a unor comportamente sociale negative.

Realizând o paralelă între indexul dezvoltării umane și cel al securității umane, constatăm că cetățenii statelor din topul ambelor clasamente trăiesc în societăți prospere, democratice, cu o bună guvernare caracterizată prin profesionalism și eficiență, corupție redusă, instituții moderne, economii performante și competitive. Pe de altă parte, cetățenii statelor situate la polurile opuse trăiesc în societăți aflate în declin economic, cu guvernări delegitimate și tendințe autoritariste, instituții ineficiente și servicii publice deplorabile.

2.3. Indexul privind riscul la adresa drepturilor omului

Este interesant de analizat și modul în care securitatea umană din România este influențată de drepturile omului, în condițiile în care am semnalat mai sus încălcarea unor drepturi ale omului prin implementarea unor politici de stat inadecvate/insuficiente. Indexul privind riscul la adresa drepturilor omului este realizat de Maplecroft⁵⁹ și, în prezent, cuantifică încălcările drepturilor omului în 197 de țări, analizând 31 de tipuri de drepturi grupate în patru categorii: siguranța individului, drepturi în muncă și protecție, drepturi civile și politice și accesul la justiție.

Pentru anul 2012 Maplecroft a publicat următorul Atlas privind riscurile asupra drepturilor omului (*fig. 6*):

⁵⁹ <http://maplecroft.com>, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

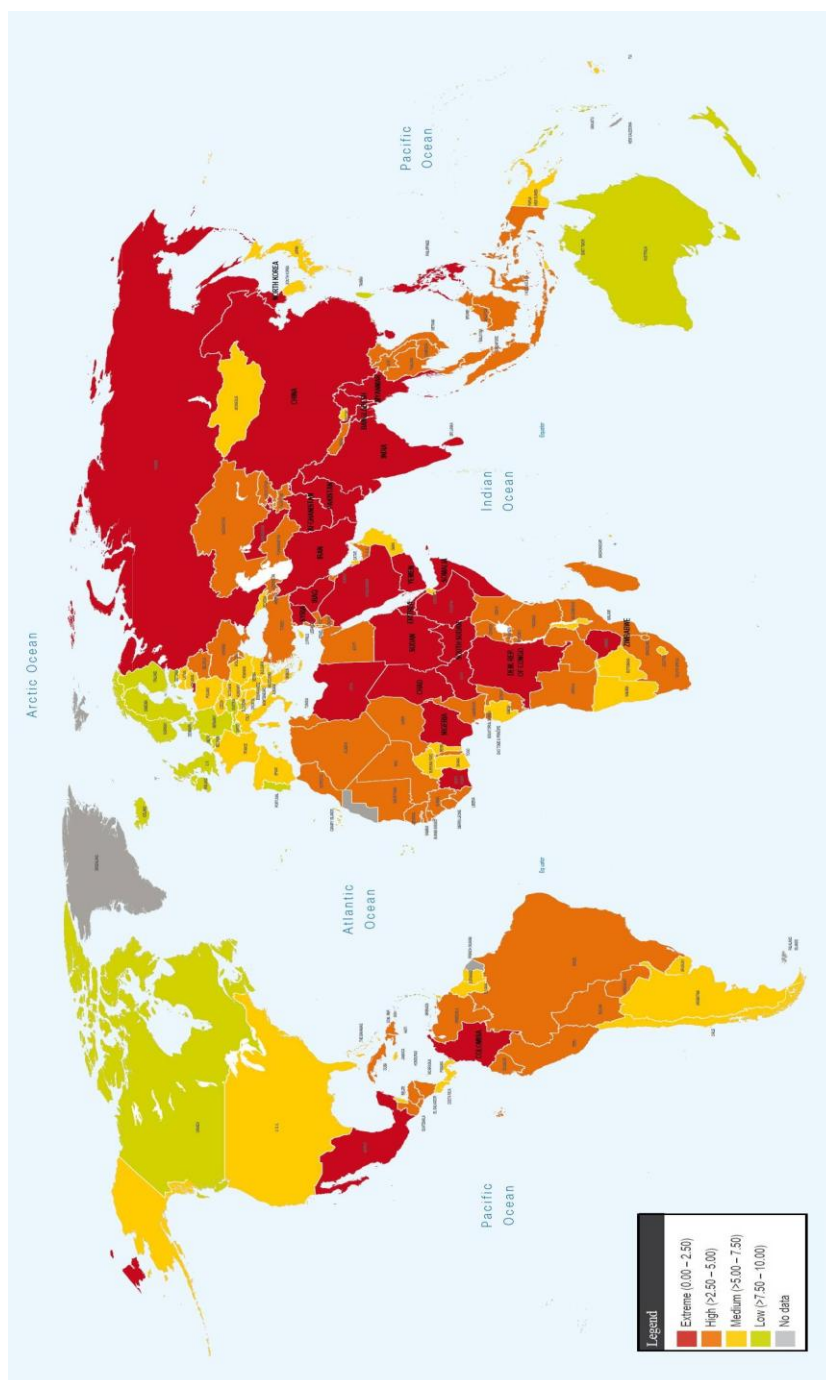

Figura nr. 6
Atlasul indexului privind riscurile la adresa drepturilor omului
Sursa: http://maplecroft.com/about/news/hrra_2012.html

Indexul României privind riscurile la adresa drepturilor omului se confirmă prin faptul că la sfârșitul anului 2011 țara noastră își menținea locul 4 în topul statelor împotriva cărora se formulează cele mai multe cereri la CEDO, după Rusia, Turcia și Italia. Astfel, la 31 decembrie 2011 au fost numărate 12.300 de cereri împotriva României, sau 8,1% din totalul cererilor *pendinte* la Curtea Europeană (151.600)⁶⁰. În ceea ce privește numărul condamnărilor, România se află pe locul 5 în Europa, după Turcia, Rusia, Ucraina și Grecia, cu un număr de 58 de condamnări⁶¹.

Situația actuală a respectării drepturilor omului la nivel național se pare că este unul dintre factorii de mare influență (alături de gradul de dezvoltare umană) pentru securitatea umană. Din toate cele 27 de state ale Uniunii, noi ne situăm pe locul cinci (un loc care nu ne face deloc cinste) printre țări care sunt cunoscute în general ca având probleme serioase în materia drepturilor omului, cu excepția Greciei, unde acest rezultat poate fi pus pe seama unor situații excepționale de gravă criză economică și politică⁶².

3. Concluzii

Concluzia ce se impune este că reglementările naționale nu răspund întotdeauna obiectivelor sociale. Aceasta este una dintre dificultățile însemnate din sistemele și procesele menite să armonizeze securitatea economică și socială a persoanelor, familiilor, comunităților, instituțiilor și statelor. Există anumite discrepanțe între legități și realități, primele nereprezentând modalități de armonizare a realităților, mai ales în domeniul securității economice individuale și sociale, iar următoarele fiind fractale, disparate și, de regulă, conflictuale, nu-și pot afla consistența în calitatea reglementărilor⁶³. Inadvertențele dintre legislația insolvenței și capacitățile economice ale statului român semnalate în lucrarea de față își aduc din plin aportul în cotarea slabă a condițiilor sociale din România în analizele organizațiilor internaționale, confirmând disfuncționalități la nivelul securității umane.

⁶⁰ <http://jurisprudentacedo.com/Statisticile-CEDO-pe-anul-2011.html>, ultima accesare la 25 iunie 2012.

⁶¹ <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/jan/27/european-court-human-rights-judgments>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.

⁶² NEAG Mihai-Marcel (coord.), *Arhitecturi de securitate umană în spațiul euroatlantic*, Ed. Techno Media, Sibiu 2009, p. 214.

⁶³ MUREȘAN Doina, *Dimensiunea economică a securității în epoca parteneriatelor și a alianțelor*, Ed. Pro Universitaria, București 2010, pp. 148-149.

Pentru prima dată în istorie, un studiu al Biroului Internațional al Muncii evaluează securitatea socială și economică a indivizilor. Studiul din 2004 arată că securitatea economică favorizează bunăstarea, fericirea, toleranța și este benefică pentru creștere și dezvoltare. Securitatea economică este măsurată pe baza a șapte forme de securitate legate de muncă și venituri, piața muncii, locuri de muncă, competențe, muncă, rol și reprezentare⁶⁴. Prin urmare, cu riscul de a reitera, subliniem importanța factorului economic în viața indivizilor și, implicit, în securitatea umană, care recunoaște drept amenințare insecuritatea economică.

Securitatea umană este un domeniu de interes maxim pentru securitatea națională, dar și regională – mai ales în contextul UE. O politică de securitate la nivel regional și național ce nu are drept rezultat sporirea siguranței pentru fiecare individ va fi o politică falimentară. Interesele naționale nu pot fi niciodată mai presus de interesele cetățenilor. Eficiența politicilor de securitate implementate la nivel național și regional se cuantifică în valoarea reală a securității umane dobândite⁶⁵.

Reamintind astfel abordarea pe verticală a securității, pornind de la individ spre interesele generale ale unei comunități (a se vedea *fig. 1*), apreciem că aceasta este unica manieră de a atinge obiectivul suprem al unui stat de a asigura un climat viabil de securitate la nivel național. Concentrarea pe individ și facilitarea dezvoltării acestuia în mediul intern prin intermediul politicilor guvernamentale sistematice și coezive reprezintă soluția general valabilă pentru prevenirea unor fenomene de risc pentru siguranța națională. Individul, prin diferitele ipostaze pe care le experimentează, este cel care crează și susține mediul economic privat, ce are rol strategic în economia românească și în securitatea națională. Promovând și protejând interesele individului pe plan economic, se stimulează bunăstarea generală a societății și se realizează securitatea umană și, implicit, se consolidează siguranța națională. Insolvența, fenomen specific mediului economic de pretutindeni, trebuie să reflecte aceste principii și să fie proiectată și implementată în perfectă armonie cu obiectivele naționale. În lipsa acestei conformități, insolvența poate produce un adevărat colaps economic, social și, în cele din urmă, de securitate, asemeni unui joc de domino.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 151.

⁶⁵ VOCILĂ Andrei, „Securitatea umană, concept integrativ al securității” – disponibil pe site-ul <http://andreivocila.wordpress.com/2010/09/26/securitatea-umana-concept-integrativ-al-securitatii/>, ultima accesare la data de 11 iulie 2012.

Declarând capacitatea insolvenței de a afecta securitatea umană, piatră de temelie a securității naționale, considerăm că acest domeniu devine apanajul instituțiilor cu atribuții în domeniul siguranței naționale, conform Legii nr. 51/1991.

Este foarte oportună și pe deplin justificată aici intervenția Serviciului Român de Informații, care dispune de mijloacele legale și logistice necesare supravegherii mediului de afaceri. SRI-ul organizează și execută activități pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării oricărui acțiuni care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale a României⁶⁶, inclusiv acțiuni cu impact economic. Informațiile sunt valorificate prin informarea beneficiarilor legali abilitați a dispune măsuri de prevenire și contracarare a amenințărilor identificate.

De altfel, SRI-ul își declară atribuțiile în domeniul securității economice chiar pe site-ul oficial al instituției⁶⁷ și, recunoscând atipicitatea amenințărilor la adresa securității statelor și ale cetățenilor, afirmă relevanța crescândă a dimensiunii economice a securității⁶⁸.

În ceea ce privește strict insolvența, considerăm că, odată ce aceasta are potențialul de a afecta valorile constituționale precum economia de piață, concurența loială și dezvoltarea economică, ceea ce poate amenința siguranța națională în accepțiunea legii de resort, intră în atribuțiile SRI-ului urmărirea modului de desfășurare a unor proceduri de insolvență.

Inconvenientul este că, în momentul de față, pentru a dobândi calitatea de amenințare la adresa siguranței naționale și a justifica intervenția SRI-ului, atingerea adusă principiilor mai sus enumerate trebuie să vină din partea unor agenți economici de importanță strategică, de sine stătătoare, pentru economia națională, al căror faliment poate avea implicații majore (disponibilizarea masivă a forței de muncă, limitarea accesului populației la unele produse și servicii, modificarea semnificativă a prețului de piață pentru anumite produse și servicii, satisfacerea de interese ale unor agenți externi etc.). Vorbim aici de acele societăți foarte mari, adică de un procent de numai 0,3% din totalul întreprinderilor din România (a se vedea *Tabel 3*).

⁶⁶ Legea nr. 14/1992 privind funcționarea Serviciului Român de Informații, publicată în M. Of. nr. 33/3 mar. 1992, cu modificările și completările ulterioare, art. 2 – disponibilă pe site-ul http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=8564, ultima accesare la data de 4 iulie 2012.

⁶⁷ <http://www.sri.ro/categorii/26/securitate-economica.html>, ultima accesare la data de 26 iunie 2012.

⁶⁸ Serviciul Român de Informații, *Viziunea strategică 2011-2015*, pp. 1-3 – disponibilă pe site-ul http://www.sri.ro/upload/VIZIUNE2011_2015.pdf, ultima accesare la data de 4 iulie 2012.

Însă procentul redus al societăților aflate în vizorul SRI-ului nu ne împiedică să îi recunoaștem instituției contribuția la asigurarea unui cadru favorabil valorificării factorilor de producție⁶⁹, ceea ce susține indirect securitatea umană pe latura economică.

Totuși, pe cât de restrânse îi sunt deocamdată atribuțiile în materia urmăririi procedurii insolvenței în sine, pe atât de important îi este rolul în prevenția și contracararea unor amenințări la adresa siguranței naționale pe care insolvența are potențialul de a le crea.

SRI-ul recunoaște, printre altele, *forța de muncă și rata șomajului, inflația și balanța comercială, politica macroeconomică și stabilitatea economiei, infrastructura și asigurarea resurselor primare*⁷⁰ drept indicatori care trebuie avuți în vedere în conceperea prognozei în baza căreia decidenții politici acționează. O prognoză corectă nu va ignora efectul unor evenimente și, mai ales în cazul de față, al unor decizii politice asupra insolvenței, în general, și a repercursiunilor acestora din urmă asupra factorilor de mai sus, în special. Astfel, beneficiarii de intelligence vor avea posibilitatea de a cunoaște anticipat riscurile la adresa siguranței naționale, riscuri pe care insolvența le poate ridica, și vor putea dispune măsuri pentru evitarea unor evenimente indezirabile. Politicile economice practicate de stat trebuie privite drept măsuri de prim rang ca eficiență în constrângerea indivizilor pentru a acționa într-un anumit sens. Acuratețea predictibilității acțiunii indivizilor, ca urmare a politicilor economice impuse, permite realizarea obiectivelor naționale.

Bibliografie

Literatură de specialitate

1. Cărpenaru, D. Stanciu, *Tratat de drept comercial român*, Editura Universul Juridic, București 2009
2. Cochinecu, Corina, *Șomajul. Anxietate și frustrare la persoanele șomere*, Editura Lumen, Iași 2005
3. Kaldor, Mary, *Securitatea umană*, CA Publishing, Cluj-Napoca 2010
4. Mureșan, Doina, *Dimensiunea economică a securității în epoca parteneriatelor și a alianțelor*, Editura Pro Universitaria, București 2010.

⁶⁹ <http://www.sri.ro/categorii/26/securitate-economica.html>, ultima accesare la data de 11 octombrie 2012.

⁷⁰ NIȚU Ionel (coord.), *Ghidul analistului de intelligence*, Ed. Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”, București 2011, p. 64 – disponibil pe site-ul <http://www.animv.ro/files/Ghidul-Analistului--RO-.pdf>, ultima accesare la data de 11 octombrie 2012.

5. Neag, Mihai-Marcel (coord.), *Arhitecturi de securitate umană în spațiul euroatlantic*, Editura Techno Media, Sibiu 2009

6. Neag, Mihai-Marcel (coord.), *Implicații economice, politice și militare asupra securității umane în etapa postconflict*, Editura Academiei Forțelor Terestre “Nicolae Bălcescu”, Sibiu 2011

7. Nițu Ionel (coord.), *Ghidul analistului de intelligence*, Editura Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”, București 2011, p. 64 – disponibil pe site-ul <http://www.animv.ro/files/Ghidul-Analistului--RO-.pdf>, ultima accesare la data de 11 octombrie 2012

Articole

Articole de specialitate

1. American Bar Association, “The Development of Insolvency Law as Part of the Transition from a Centrally Planned to a Market Economy”, Fall 1992, p. 2 – disponibil pe site-ul <http://www.evanflaschen.net/Development%20of%20Ins%20Law.pdf>, ultima accesare la data de 20 iunie 2012

2. Camera Consultanților Fiscali, „Măsuri imediate de stimulare fiscală pentru creșterea competitivității și atractivității economiei și reluarea creșterii economice”, în *Revista Camerei Consultanților Fiscali* nr. 25 – disponibilă pe site-ul <http://www.ccfiscali.ro/revista-ccf-ad/revista-editoriale>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012

3. Mărgineanu, Ioan (coord.), „Analiza comparativă a finanțării politicilor sociale din România, alte țări în tranziție și țările U.E.”, în *Revista Calitatea Vieții* nr. 1-4/2001 – disponibilă pe site-ul <http://www.iccv.ro/oldiccv/romana/revista/rcalvit/pdf/cv2001.1-4.a01.pdf>, ultima accesare la data de 13 iulie 2012

4. Piperea, Gheorghe, „Despre prevenția insolvenței și utilitatea sa” – disponibil pe site-ul www.finmedia.ro/conferences/.../Gheorghe%20Piperea.doc, ultima accesare la data de 22 iunie 2012

5. Vocilă, Andrei, „Securitatea umană, concept integrativ al securității”, septembrie 2010 – disponibil pe site-ul <http://andreivocila.wordpress.com/2010/09/26/securitatea-umana-concept-integrativ-al-securitatii/>, ultima accesare la data de 11 iulie 2012

Articole din presă

1. Bechir, Mariana, „Europenii și noi: pe ce ni se duc banii”, mai 2012, în ziarul on-line *Adevărul.ro* – disponibil pe site-ul http://www.adevarul.ro/actualitate/eveniment/Europenii_si_noi_pe_ce_ni_se_duc_banii_0_701330272.html, ultima accesare la data de 4 iulie 2012

2. Botea, Ciprian, „Olandezii de la Eureka pleacă din România după pierderi de 30 milioane de euro în opt ani”, iulie 2012, în Ziarul Financiarul on-line – disponibil pe site-ul <http://www.zf.ro/banci-si-asigurari/olandezii-de-la-eureka-pleaca-din-romania-dupa-pierderi-de-30-mil-euro-in-opt-ani-9841937>, ultima accesare la data de 12 iulie 2012

3. Benezic, Dollores; Grosu, Cristian, "De ce România nu e stat asistential. De ce România e stat populist. Comparația cu Europa socială", martie 2011 – disponibil pe site-ul <http://cursdeguvernare.ro/de-ce-romania-nu-e-stat-asistential-de-ce-romania-e-stat-populist-comparatia-cu-europa.html>, ultima accesare la data de 22 iunie 2012

4. Ivan, Ioana, „Află ce se va întâmpla cu proiectele POSDRU cu probleme”, iulie 2012 – disponibil pe site-ul http://www.incomemagazine.ro/articol_79279/afla-ce-se-va-intampla-cu-proiectele-posdru-cu-probleme.html, ultima accesare la data de 12 iulie 2012

5. Mediafax.ro, „Comisia Europeană a trimis României scrisoarea oficială de întrerupere a plăților pentru POSDRU. Cum va fi afectată economia?”, februarie 2012 – disponibil pe site-ul <http://www.mediafax.ro/social/comisia-europeana-a-trimis-romaniei-scrisoarea-oficiala-de-intrerupere-a-platilor-pentru-posdru-cum-va-fi-afectata-economia-9262648>, ultima accesare la data de 11 iulie 2012

6. Orgonaș, Cristian, "Investițiile străine directe, la minimul ultimilor 9 ani. Cum stăm în comparație cu Polonia, Bulgaria, Cehia sau Ungaria?", octombrie 2011, în ziarul on-line *Hotnews.ro* – disponibil pe site-ul http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-10124122-investitiile-straine-directe-minimul-ultimilor-9-ani-cum-stam-comparatie-polonia-bulgaria-cehia-sau-ungaria.htm, ultima accesare la data de 25 iunie 2012

7. Scărișoreanu, Mona, „Orban: Absorbție de 7,4%, din rambursările Comisiei Europene”, mai 2012, în ziarul on-line *Capital.ro* – disponibil pe site-ul <http://www.capital.ro/detalii-articole/stiri/orban-absorbtie-de-74-din-rambursarile-comisiei-europene-165603.html>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012

8. Ținteanu, Gabriela; Buscu, Șerban, „Ignorați, dar importanți: micii întreprinzători”, februarie 2012, în ziarul on-line *Capital.ro* – disponibil pe <http://www.capital.ro/detalii-articole/stiri/ignorati-dar-importanti-micii-intreprinzatori-161748.html>, ultima accesare la data de 21 iunie 2012

Legislație

1. Legea nr. 14/1992 privind funcționarea Serviciului Român de Informații, publicată în M. Of. nr. 33/3 mar. 1992, cu modificările și completările ulterioare

2. Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, publicată în M. Of. nr. 103/6 feb. 2002, cu modificările și completările ulterioare

3. Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal publicată în M. Of. nr. 927/23 dec. 2003, cu rectificările, modificările și completările ulterioare

4. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 92/1997 privind stimularea investițiilor directe, publicată în M. Of. nr. 386/30 dec. 1997, cu modificările și completările ulterioare

5. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 13/2010 privind reglementarea unor măsuri în vederea stimulării creării de noi locuri de muncă și diminuării șomajului în anul 2010, publicată în M. Of. nr. 136/1 mar. 2010

Rapoarte și studii

1. Coface România, *Studiu privind situația insolvențelor din România pentru anul 2008* – disponibil pe site-ul http://www.coface.ro/CofacePortal/ShowBinary/BEA%20Repository/RO/ro_RO/documents/studiul_falim_2008, ultima accesare la data de 22 iunie 2012

2. Comission on Human Security, *Human Security Now*, New York, 2003, p. 4 – disponibil pe site-ul <http://www.humansecurity-chs.org/finalreport/>, ultima accesare la data de 4 iulie 2012

3. Leetmaa, Peeter; Leythienne, Denis; Montaigne, Fabienne; Wolff, Pascal – Eurostat, *Economy and finance. Population and social conditions*, European Union 2011 – disponibil pe site-ul http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-016/EN/KS-SF-11-016-EN.PDF, ultima accesare la data de 26 iunie 2012

4. Lelkes, Orsolya; Gasior, Katrin - European Centre for Social Welfare Policy and Research, *Income Poverty in the EU. Situation in 2007 and Trends (based on EU-SILC 2005-2008)*, 2011 – disponibil pe site-ul http://www.eurocentre.org/data/1295444473_73292.pdf, ultima accesare la data de 26 iunie 2012

5. Institutul Român pentru Evaluare și Strategie, Barometrul percepției riscului 2011 – analiza descriptivă a datelor, disponibil pe site-ul http://www.ires.com.ro/uploads/articole/ires_barometrul-perceptiei-riscului-2012_analiza-descriptiva-a-datelor.pdf, ultima accesare la data de 16 iulie 2012

6. PĂDUREAN, Elena, *Analiza evoluției fiscalității în perioada 2004-2008*, p. 34 – disponibil pe site-ul ftp://www.ipe.ro/RePEc/vls/vls_pdf/vol13i3p32-43.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012

7. Study Group o Europe's Security Capabilities, *A Human Security Doctrine for Europe*, Barcelona, 2004 – disponibil pe site-ul http://eprints.lse.ac.uk/40209/1/A_human_security_doctrine_for_Europe%28author%29.pdf, ultima accesare la data de 4 iulie 2012

8. United Nations Development Programme, *Human Development Report 1990*, Oxford University Press, New York 1990 – disponibil pe site-ul <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1990/chapters/>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012

9. United Nations Development Programme, *The Human Development Report 1994*, New York: UNDP și Oxford University Press, 1994 – disponibil pe site-ul <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1994/>, ultima accesare la 18 iunie 2012

Pagini web

1. <http://economie.hotnews.ro/stiri-companii-12511810-coface-4-414-companii-romanesti-intrat-faliment-primele-trei-luni-din-2012-scadere-34-65-fata-aceeasi-perioada-anului-trecut.htm>, ultima accesare la data de 22 iunie 2012
2. <http://fonduri.mcsi.ro/?q=node/18#F>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012.
3. http://www.fseromania.ro/index.php/posdru/informatii-generale/informatii-posdru#care_sunt_obiectivele_posdru, ultima accesare la data de 11 iulie 2012
4. <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/jan/27/european-court-human-rights-judgments>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012
5. http://www.humansecurityindex.org/?page_id=2, ultima accesare la data de 26 iunie 2012
6. <http://jurisprudencedo.com/Statisticile-CEDO-pe-anul-2011.html>, ultima accesare la 25 iunie 2012
7. <http://maplecroft.com>, ultima accesare la data de 26 iunie 2012
8. <http://www.mediafax.ro/politic/basescu-am-cerut-sri-sa-privesca-atent-la-fapte-de-coruptie-cu-fonduri-europene-9430104>, ultima accesare la data de 25 iunie 2012
9. <http://www.sri.ro/categorii/26/securitate-economica.html>, ultima accesare la data de 26 iunie 2012

Alte surse

1. Ernst & Young, *Comunicat de presă din 20 iunie 2012* – disponibil pe site-ul [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Press_Release_European_Attractiveness_Survey_20_Jun_2012_%28RO%29/\\$FILE/Press%20Realease_European%20Attractiveness_20%20Jun%202012%20%28RO%29.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Press_Release_European_Attractiveness_Survey_20_Jun_2012_%28RO%29/$FILE/Press%20Realease_European%20Attractiveness_20%20Jun%202012%20%28RO%29.pdf), ultima accesare la data de 25 iunie 2012
2. Institutul Național de Statistică, *Comunicat de presă nr. 149/30.07.2008: Ocuparea și în anul 2007* – disponibil pe site-ul http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/ocupsomaj/somaj_2007.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012
3. Institutul Național de Statistică, *Comunicat de presă nr. 66/27.03.2012: Ocuparea și șomajul în trimestrul IV 2011* – disponibil pe site-ul http://www.insse.ro/cms/files%5Cstatistici%5Ccomunicate%5Csomaj%5Csomaj_IVr_11.pdf, ultima accesare la data de 22 iunie 2012
4. Serviciul Român de Informații, *Viziunea strategică 2011-2015*, pp. 1-3 – disponibilă pe site-ul http://www.sri.ro/upload/VIZIUNE2011_2015.pdf, ultima accesare la data de 4 iulie 2012